herpy

SKILDPADDER

River Cooter

Pseudemys concinna

Pseudemys concinna er en stor, dagaktiv ferskvandsskildpadde fra floder og søer i det østlige og centrale USA, med et fladt skjold prydet af gule hvirvler. Skjoldet kan nå over 40 cm, og dyret kan leve i flere årtier. Et voksent dyr kræver et meget stort, filtreret kar med flere hundrede liter vand, en varm solplads, kraftig UVB og en overvejende plantebaseret kost.

Familie: Emydidae Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**22-44 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**20-44 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Semi-akvatisk**
Biotop	**Vådområde**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**200 × 80 × 70 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**21-31 °C**
Hotspot	**30-40 °C**
Temperatur, nat	**20-24 °C**
Luftfugtighed	**50-80 %**
Vand	**Akvaterrarie** dybde 30-45 cm
Vandtemperatur	**21-31 °C**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter, færdigfoder, planter og orme/snegle**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**10-20 æg**
Kuld pr. år	**1-6**
Inkubation	**80-150 dage** ved 26-30 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Ikke på CITES-listerne og ikke i EU-bilag A-D (kontrolleret mod slægts- og familielistninger). Ikke på EU's liste over invasive arter af unionsbetydning; den eneste skildpadde på listen er *Trachemys scripta*.

Om arten

Pseudemys concinna er en stor ferskvandsskildpadde, der tilbringer det meste af tiden i vandet og kun går på land for at sole sig og lægge æg. Skjoldet (carapax) er aflangt, ovalt og forholdsvis fladt, med lyse og mørkebrune tegninger i grønt, gult, brunt og sort. Alle mål i teksten er skjoldlængden. Hos unge dyr er skjoldet lysegrønt med klare gule tegninger, og tegningerne er ofte hvirvelformede; med alderen bliver skjoldet mørkere, og tegningerne falmer og forsvinder.

Klækkede unger er 27-39 mm lange og vejer 5-14 g. Voksne hunner er i gennemsnit omkring 29 cm og hanner omkring 22 cm, og skjoldet kan blive op til omkring 44 cm; de største dyr vejer omkring 5 kg. Hannen har et fladere skjold og meget lange kløer på forbenene. Formen på skjoldet følger strømmen: i vandløb med kraftig strøm er skjoldet fladere og lavere, men svagere, end hos dyr fra stillestående vand.

Arten har to underarter: den nominelle *P. c. concinna* og *P. c. suwanniensis* fra Suwannee-floden, som af nogle regnes for en selvstændig art. *Pseudemys floridana* var tidligere en underart af *P. concinna* og regnes nu som en selvstændig art. I handlen og i ældre litteratur bliver arterne ofte blandet sammen, så vær opmærksom på, hvilken art et dyr faktisk tilhører.

Levetiden i fangenskab er i gennemsnit omkring 20 år, men enkelte dyr bliver 44 år, og vilde dyr bliver omkring 40 år. Arten er sky og passer til den, der kan give et meget stort kar og er parat til at holde dyret i mange år.

Udbredelse og levested

Pseudemys concinna er hjemmehørende i det østlige og centrale USA. Udbredelsen går fra Virginia og North Carolina mod syd til Georgia og den nordlige del af Florida, mod vest til Texas, det sydøstlige New Mexico, det østlige Oklahoma og det sydøstlige Kansas, og mod nord til det sydlige Missouri, Illinois og Indiana samt Ohio og Kentucky. Der findes adskilte bestande i New River-systemet i Virginia og West Virginia og i Tennessee River-systemet i Tennessee og det østlige Kentucky. *P. c. suwanniensis* lever i det sydlige Georgia og det nordlige Florida.

Uden for det oprindelige område er arten i dag indført blandt andet i Spanien, Tyskland og Californien, fordi dyr er sluppet ud. Landet ved kortet er kun den oprindelige udbredelse.

> **Oprindelig udbredelse:** USA.

LEVESTED

Pseudemys concinna lever i permanente ferskvande: floder med langsom til moderat strøm, søer, damme og tidevandsmoser og flodsletter med megen vandplantevækst og mange solpladser. Dyrene findes i 0-2 m dybde og sjældent i brakvand og saltvandsudløb. De soler sig på træstammer og solvarme sten, ofte sammen med andre skildpadder, og glider ved fare lynhurtigt i vandet; arten er meget sky og svær at komme tæt på. Soling og æglægning sker sjældent mere end omkring 30 m fra vandet.

Mest af tiden ligger dyret på bunden eller bevæger sig rundt efter føde, og det kan blive under vandet i adskillige timer ad gangen. Om natten sover det i vandet, skjult under planter. I det meste af udbredelsen er dyrene aktive fra april til oktober, og i koldere egne går de i vinterhvile i mudderet på bunden af vandet. Angivelserne for vinterhvilens længde svinger fra op til to måneder til flere måneder; dyrene kan blive under vandet i op til to måneder uden at komme op for at ånde, fordi de optager ilt gennem kloakken. I de varmeste egne, fx Florida, er de aktive hele året. Voksne dyr æder mest vandplanter, græs og alger, mens unge også æder insekter, krebsdyr og små fisk.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Hold dyret i et stort akvarium, et kar eller en lukket indendørs dam, ikke i et almindeligt terrarie. Pasningen af *P. concinna* er kun sparsomt beskrevet, så mål, temperaturer, lys og fodringsplan her er lånt fra den nært beslægtede *Trachemys scripta*, der lever i de samme vande.

Vandmængden bestemmer størrelsen: der skal være mindst ca. 15 liter vand pr. cm skjoldlængde, og vanddybden skal mindst svare til skjoldlængden. En hun på 29 cm skal altså have mindst omkring 435 liter vand og et dyr på 35 cm omkring 525 liter, og landdelen kommer oveni. Boksens mål, 200 × 80 × 70 cm, giver et vandparti på 160 × 80 cm med 40 cm vand (omkring 510 liter), en landdel på 40 × 80 cm og 30 cm kant over vandet. Større er altid bedre.

Indret fra start en opstilling til et voksent dyr. Vand er tungt: 500 liter vejer 500 kg, så placér opstillingen på et gulv, der kan bære den, helst i stueplan eller kælder. Kar med uigennemsigtige vægge, som foderkar og færdige damkar, giver et skyt dyr mere ro end glas. Giv rigeligt med skjul under vand, fx ved stammer og planter. Landdelen skal være så stor, at hele dyret kommer helt op af vandet, og gerne så stor, at det kan gå en tur. Byg den som en strandbred eller hylde med en ru rampe, og læg en stor, flad sten som solplads, fordi sten leder varmen jævnt. Lampe og UVB sidder direkte over solpladsen, og kanten omkring landdelen skal være mindst 25 cm høj. En hun skal have en kasse med jord eller sand som æglægningsplads.

Vandet renses af et kraftigt filter, helst et udvendigt tøndefilter, beregnet til mindst 2-3 gange vandmængden. Hold helst kun ét dyr. Opstillingen skal være helt flugtsikker. En udendørs dam om sommeren er kun forsvarlig, hvis den er lukket: hegn, der går mindst 30 cm ned i jorden mod gravning, tæt hegn mod rovdyr og net over toppen. Undgå finmasket net, der skærer meget af solens UVB væk.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Solpladsens overflade skal være omkring 40 °C, målt med et infrarødt termometer et par timer efter, at lamperne er tændt, og luften over den 30-32 °C. Varm op med halogenlamper i dybe kupler med keramisk fatning; to lamper giver en større og jævnere solplads end én. Varmelampen skal sidde i samme afstand fra solpladsen som UVB-røret.

Vandet skal være 21-31 °C for voksne dyr; unger under et år skal have 24-29 °C og lidt større ungdyr 23-24 °C. Voksne tåler køligere vand end de små, fordi de holder bedre på varmen efter en tur på solpladsen. Sæt vandvarmeren på den laveste temperatur, så der opstår en gradient i karret. Varmeren skal have en plastskærm, så dyret ikke brænder sig, og et automatisk sluk. Mål vandet med et digitalt termometer ved at dyppe føleren i. Undgå træk, for stærke udsving i temperaturen kan give luftvejsinfektioner.

Om natten slukkes lamperne, og hos voksne dyr kan vandvarmeren også slukkes, så vandet køler lidt af. Nattemperaturen er ikke nærmere kendt; 20-24 °C passer. Vinterhvile er naturlig for arten i de koldere egne, men ikke et krav i fangenskab; et dyr, der holdes ved jævn varme hele året, har ikke brug for den. Vil du give dyret en vinterhvile, så gælder samme fremgangsmåde som for *Trachemys scripta*: kun sunde, velnærede dyr efter et dyrlægetjek, 3-5 °C i højst 14 uger og vejning hver 2.-4. uge.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Skildpaddens fugtighed er vandet selv, så luftens relative fugtighed er ikke nærmere dokumenteret for arten og ikke afgørende; 50-80 % i rummet er rigeligt. Det afgørende er vandets renhed.

Dyret afgiver sin afføring i vandet, så vandet bliver hurtigt snavset, og beskidt vand er en sundhedsrisiko for både dyret og dig. Brug et kraftigt filter, og skift en del af vandet hver 1.-2. uge; filtret alene er ikke nok. Fjern foderrester og snavs med et fiskenet efter fodring.

VAND OG VANDKVALITET

Vandet er dyrets opholdssted, så det skal være dybt, rent og varmt. Vanddybden skal mindst svare til skjoldlængden, og 30-45 cm passer til voksne dyr. Temperaturen er 21-31 °C for voksne dyr (se Temperatur). Arten er hjemmehørende i vandløb, så vandet må gerne have en jævn strøm fra filtret.

Filtret skal både filtrere mekanisk og biologisk. Den mekaniske del fjerner foderrester og afføring; den biologiske del, med svamp eller keramiske ringe, huser nyttige bakterier, der omsætter giftigt kvælstofaffald. Bakterierne skal have strømmende vand. Et filter beregnet til fisk er ofte for svagt, så vælg et, der er beregnet til mindst 2-3 gange vandmængden. Undergrundsfiltre, små indvendige filtre og hængefiltre er ikke egnede til et voksent dyr.

Rens filtret mindst en gang om måneden. Skyl filtermediet i vand fra karret, ikke fra hanen, så bakterierne bevares, og brug aldrig sæbe eller kemikalier. Tag stikket ud med tørre hænder, før du rører ved filtret, og sæt al elektrisk udstyr ved vandet til en fejlstrømsafbryder (HPFI-relæ). Rens ikke filter i køkkenet.

LYS OG UVB

UVB er en nødvendighed. Arten er dagaktiv, soler sig meget og hører til Ferguson-zone 3. UV-indekset på solpladsens overflade skal være 3,0-4,0 og lavere andre steder i opstillingen, så dyret kan vælge. Brug et T5 HO-rør med reflektor, der dækker 50-75 % af opstillingens længde og sidder over solpladsen.

Afstanden fra røret til dyrets ryg er 28-33 cm for et rør med 5-6 % UVB og 43-53 cm for et rør med 10-12 % UVB. Hæng aldrig røret tættere end 25 cm på solpladsen, for så dækker strålingen ikke dyret jævnt. Plastik og glas stopper UVB helt, og net stopper en del, så der må ikke være noget mellem røret og dyret. UVB-rør mister styrke og skal skiftes jævnligt.

Supplér med en kraftig dagslyslampe på omkring 6.400 K. Lyset skal være tændt 11-13 timer i døgnet, kortest om vinteren og længst om sommeren. Brug aldrig farvet lys, heller ikke om natten, for dyrets øjne er meget følsomme over for farver.

FODER

P. concinna æder i naturen mest vandplanter, græs og alger og tager også planter ved vandkanten og nedfaldne frugter; den har tandlignende spidser i overkæben, der hjælper med at rive fibrøse blade over. Unge dyr æder mere animalsk føde, fx vandinsekter, krebsdyr og små fisk, og enkelte voksne æder også ådsler og små dyr. Skildpadden æder i vandet, så kast maden i karret.

Dyr under 1 år får omtrent 50 % animalsk føde og 50 % grønt, dyr over 1 år omtrent 25 % animalsk og 75 % grønt. Arten er i naturen mere planteædende end *T. scripta*, så voksne skal have en kost, der overvejende består af grønt. Grønt gives hver dag; animalsk føde 1-2 gange om ugen; pellets 2-3 gange om ugen. En portion grønt svarer til skjoldets størrelse, og en portion pellets til hovedets.

Grønt: vandlinse, vandsalat, vandhyacint, mælkebøtte, kløver, fuglegræs, løvsalat, endivie, grønkål, mangold og majroetop. Frugt er en lejlighedsvis godbid. Giv aldrig avocado, løg, tomat, citrusfrugter, svampe, rabarber eller stærk peber. Animalsk føde: regnorme, melorme, kakerlakker, fårekyllinger, rejer og krill og snegle fra opdræt; hele dyr er bedre end stykker. Vask planter fra naturen og brug kun dem, der ikke er sprøjtet og er sikkert bestemt.

Kalk får dyret via pellets og en sepiaskal i karret, så dyret selv kan regulere sit kalkindtag. Fjern altid den hårde plastbagside først, og skift sepiaskallen hver 1.-2. måned.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

P. concinna er dagaktiv og meget sky: ved den mindste bevægelse eller lyd glider den fra solpladsen i vandet. Den bryder sig ikke om at blive håndteret og skal kun løftes, når det er nødvendigt. Skal dyret løftes, så tag det nedefra med håndfladen og hold skjoldet med begge hænder, så krop og ben er støttet. Dyret kan kradse med kløerne og bide med det skarpe næb. Vask hænder grundigt før og efter, og lad ikke børn under 5 år håndtere dyret.

Dyret trives alene. Flere dyr sammen kræver et kar, der er mindst 50 % større, flere solpladser og skjul, og kan give bid og kamp om solpladsen.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen har et fladere skjold og meget lange kløer på forbenene, mens hunnen bliver større: i gennemsnit omkring 29 cm mod hannens 22 cm. Hunnerne er kønsmodne efter omkring 6 år og hannerne efter omkring 13 år; tallene bygger på få dyr. Væksten fortsætter hele livet, men aftager efter 7-15 år hos hanner og 13-24 år hos hunner.

PARRING

Parringen sker om foråret i vandet. Hannen følger hunnen og svømmer over hende, strækker halsen frem og stryger hendes ansigt og skjold med de lange kløer; han kan også bide i skjoldkanten. Er hunnen modtagelig, svømmer hun til bunden og lader hannen stige op. Hunnen kan gemme sæd i flere uger, og op til 30 % af kuldene har flere fædre. En hun, der holdes sammen med en han, skal kunne komme væk fra ham.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger æg fra slutningen af april til midten af juli. Hun lægger 10-20 æg pr. kuld, i gennemsnit omkring 15, og 1-6 kuld om året, i gennemsnit 2-3. Æggene er ovale med hårde, lyserøde til hvide skaller og omkring 36-44 mm lange. Hun graver med bagbenene et hul på omkring 12 cm i dybden og 7 cm i åbningen i sand eller jord, ofte på forhøjet terræn nær vandet, lægger æggene deri og dækker dem. En hun skal altid have en kasse med jord eller sand på landdelen, også når hun holdes alene, så hun har et sted at grave.

INKUBATION

Æggene klækker efter 80-150 dage, afhængigt af temperatur og redens beliggenhed, oftest efter 90-100 dage, og ungerne kommer frem i august og september. Ved 30 °C klækker de omkring tre uger tidligere end ved 26 °C, uden at ungerne bliver mindre. Kønnet afgøres af rugetemperaturen: ved 22,5 °C bliver alle unger hanner, ved 25 °C omkring 90 %, og ved 30 °C bliver alle hunner. Til kunstig rugning passer 26-30 °C. I koldere egne kan unger overvintre i reden.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne klarer sig selv fra klækningen; forældrene passer hverken æg eller unger. Unger er 27-39 mm og 5-14 g, og skjoldet er lysegrønt med klare gule tegninger. Unger skal have vand på 24-29 °C hele døgnet, rigeligt med skjul og en solplads, de let kan klatre op på. De får mere animalsk føde end voksne og grønt hver dag (se Foder). Holdes flere unger sammen, skal de være lige store, og alle skal have foder.

Sundhed og typiske fejl

Skildpadder skjuler sygdom, så vær opmærksom på ændringer. Vej og mål dyret 1-2 gange om måneden, og før en ugentlig logbog over vægt, appetit og adfærd. Pludseligt vægttab er ofte det første tegn på sygdom.

Typiske problemer og fejl i pasningen: - Beskidt vand, hvis filtret er for svagt, eller vandet ikke skiftes. - Kalkmangel og sygdomme i knogler og skjold ved for lidt UVB eller kalk. Sørg for UVB og en sepiaskal uden plastbagside. - Slugt plastik fra sepiaskal eller indretning. - For lille kar til et dyr, der bliver stort, og som derfor ikke kan svømme eller skjule sig. - Træk eller for kold luft, som kan give luftvejsinfektioner.

Alle krybdyr kan være symptomfrie bærere af Salmonella og smitte mennesker. Vask hænder før og efter kontakt med dyret, vand og udstyr, og lad ikke børn under 5 år håndtere dyret. Efter et bid skal såret skylles under rindende vand i omkring fem minutter og rengøres med mild sæbe; søg læge ved dybe, blødende eller betændte sår.

Søg en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, ikke spiser, har åben mund eller virker sløvt.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.